

УДК339.168.6:338.47

DOI: 10.31359/2312-3427-2019-4-2-51

Н.В. Турленко, канд. екон. наук, докторант

orcid : 0000-0001-6826-8546

turlenko_nata@ukr.net

Одеська національна академія харчових технологій

ІНДИКАТОРИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ АГРОСФЕРИ В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ ЇЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В статті обґрунтовано аспекти до визначення впливу індикаторів розвитку регіональної агросфери і їх ролі в управлінні інвестиційною діяльністю. Ефективне управління розвитком інвестиційної діяльності у агросфері регіону вимагає укрупнення та узагальнення окремих індикаторів, що характеризують агросферу у регіонах та районах, у вигляді результируючих індикаторів. Формування узагальнюючої оцінки відбувається зазвичай шляхом отримання рейтингового показника, який дає змогу оцінювати інвестиційний процес у агросфері у різних аспектах та дозволяє здійснити порівняльне оцінювання регіонів та районів. Склад конкретних оціночних індикаторів, які характеризують різні аспекти розвитку агросфери, може варіюватися залежно від завдань дослідження.

Запропоновано методичний підхід до інтегральної рейтингової оцінки агросфери у адміністративних районах області, що базується на визначенні відхилень окремих значень індикаторів, від еталонних (гіпотетичних або реально досягнутих найвищих значень), які всебічно характеризують стан розвитку агросфери у адміністративних районах.

Ключові слова: індикатори розвитку, структурні трансформації, залучення інвестицій, агросфера регіону, сільськогосподарське виробництво, регіональний розвиток.

Постановка проблеми. Хронічний дефіцит інвестиційних ресурсів для повноцінної діяльності суб'єктів господарювання агросфери є проблемою, що негативним чином впливає на подальші перспективи ефективного розвитку всієї галузі, як на національному рівні, так і на регіональному. Дослідження причин такої ситуації та напрямів виходу з неї вимагає постійного дослідження, особливо в сучасних умовах трансформаційних змін в агросфері. Важливим в управлінні інвестиційною діяльністю будь-якої галузі є дослідження головних індикаторів її

розвитку, що позитивним чином впливатиме на кінцевий результат. Тому, розкриття питання пов'язаного з індикаторами розвитку регіональної агросфери, є важливим в інвестиційному забезпеченні галузі та суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження аспектів теорії та практики інвестицій, інвестиційної діяльності, що мають важливе значення для визначення пріоритетних напрямів в агросфері регіону, досліджували як зарубіжні вчені Колеман Д., Фуллер Б., Херстейн Р., Джоргенсон Д., Крелле В., Лернер Д., Мегінсон, так і вітчизняні Н.Й.Басюркіна, І.О. Бланк, В.П. Горьовий, С.О.Гуткевич, А. А. Задоя, О. В. Захарчук, М.І. Кісіль, М.Ю. Коденська, М.М. Кропивко, В.В. Лагодієнко, І.І. Лукінов, Г. М. Підлісецький, М.С. Пономарьова, М.І. Стегней, І.О. Іртищева, С.М. Судомир, П.Т. Саблук, А.Ужва, В. Г. Чабан, П. І. Юхименко та інші. Водночас, питання пов'язані з індикаторами розвитку регіональної агросфери і їх ролі в управлінні інвестиційною діяльністю в потребують подальшого вивчення.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження аспектів до визначення впливу індикаторів розвитку регіональної агросфери і їх ролі в управлінні інвестиційною діяльністю. У межах досягнення мети виокремлено наступні завдання: дослідити методичний підхід до інтегральної рейтингової оцінки агросфери; дослідити індикатори моніторингу та комплексної оцінки розвитку агросфери регіону обґрунтувати алгоритм управління розвитком агросфери регіону.

Виклад основного матеріалу досліджень. Ефективне управління розвитком інвестиційної діяльності у агросфері регіону вимагає укрупнення та узагальнення окремих індикаторів, що характеризують агросферу у регіонах та районах, у вигляді результуючих індикаторів. Формування узагальнюючої оцінки відбувається зазвичай шляхом отримання рейтингового показника, який дає змогу оцінювати інвестиційний процес у агросфері у різних аспектах та дозволяє здійснити порівняльне оцінювання регіонів та районів.

Основними недоліками існуючих методичних підходів до оцінки ефективності інвестиційної діяльності на рівні регіону є такі:

- обмеженість набору індикаторів, що не дозволяє повноцінно врахувати всі аспекти інвестиційного процесу;
- неврахування нормативно-правових умов інвестиційної діяльності;
- недостатня обґрунтованість методичних принципів поєднання окремих показників у агрегатний чи синтетичний узагальнюючий показник;

- дискретність здійснення аналізу та оцінки інвестиційної діяльності [1]. Переважно це поодинокі дослідження за конкретний період або на певну дату.

У цьому зв'язку може бути запропонований методичний підхід до інтегральної рейтингової оцінки агросфери у адміністративних районах області, що базується на визначенні відхилень окремих значень індикаторів, від еталонних (гіпотетичних або реально досягнутих найвищих значень), які всебічно характеризують стан розвитку агросфери у адміністративних районах.

Склад конкретних оціночних індикаторів, які характеризують різні аспекти розвитку агросфери, може варіюватися залежно від завдань дослідження. Основними вимогами до відбору індикаторів є комплексність, системність та інформативність результату.

Базовими оціночними показниками є такі:

1 блок – фінансово-економічний стан:

- співвідношення позикових і власних коштів;
- коефіцієнт поточної ліквідності;
- частка прибуткових організацій;
- стан простроченої кредиторської заборгованості;
- рівень заробітної плати працівників;
- обсяг інвестицій;
- витрати на агарне виробництво.

2 блок – ресурсний потенціал (природний, матеріальний, людський):

- питома вага посівів й пару у ріллі;
- щільність та середній вік населення сільських територій;
- поголів'я худоби й птиці;
- забезпеченість енергоресурсами;
- фондоозброєність;
- фондозабезпеченість;
- знос основних фондів.

3. блок – ефективність аграрного виробництва:

- душеве виробництво аграрної та харчової продукції;
- фондівіддача;
- рентабельності капіталу;
- рентабельність виробництва продукції;
- рентабельність інвестицій;
- прибуток на душу населення;
- площа сільськогосподарських угідь.

4 блок – потенціал розвитку агросфери – показники динаміки росту

обсягів виробництва основних видів аграрної продукції [2, 3,4].

Вага індикатора вказує на ступінь його впливу на результуючу оцінку стану агросфери регіону чи району. Доволі розповсюдженим є практика визначення ваги індикатора а допомогою експертних методів або ігнорування вагових показників. У зв'язку із цим, доцільно як вагові коефіцієнти використовувати коефіцієнти кореляції рангів Спірмена за кожним вихідним індикатором із індексом обсягу виробництва аграрної продукції. Щільність зв'язку (кореляція) між рангами цих критеріїв вказує на значення вагового показника, що дозволяє точніше оцінити стан агросфери регіону.

Фактори, які негативно впливають на розвиток агросфери регіону, систематизовано на рис. 1.

Рис. 1. Індикатори моніторингу та комплексної оцінки розвитку агросфери регіону

Розглянемо фактори розвитку агросфери Одеського регіону:

1. Згортання великотоварного виробництва аграрної продукції. Великі аграрні підприємства в Одеській області функціонують не у всіх адміністративних районах. Нині вони не є основою аграрного виробництва і центром тяжіння для особистих підсобних господарств населення, а також базисом вирішення виробничих і соціальних проблем мешканців. Фермерські господарства є переважно дрібними, неспроможними здійснювати соціальні інвестиції.

2. Недостатньо ефективного використання сільськогосподарських угідь в регіоні. В Одеській області майже п'ята частина ріллі не використовується за призначенням.

3. Диспаритет цін, спричинений незбалансованістю міжгалузевого обміну товарами та послугами. У роки незалежності в цілому спостерігається тренд перевищення темпів росту цін на промислові товари, що купуються аграріями, у порівнянні із динамікою цін аграрної продукції.

4. Занепад галузі тваринництва, особливо ВРХ. Скорочення виробництва аграрної продукції у великих аграрних підприємствах не супроводжувалося відповідним ростом виробництва у фермерських господарствах та особистих підсобних господарствах населення.

5. Неприятливе інвестиційне середовище в регіоні. Не сформовані необхідні умови для залучення інвестицій у агросферу. Значна частина інвестицій фінансується кредитними ресурсами.

6. Нерозвиненість виробничої, ринкової та соціальної інфраструктури. Недостатньо сформованою є інформаційна інфраструктура, що веде до браку релевантної ринкової інформації, інформації про можливості та перспективи розвитку підприємництва в агросфері, відчувається недолік бізнес-структур, що сприяють розвитку малого бізнесу (бізнес-інкубаторів та ін.). Нерозвиненість соціальної інфраструктури обмежує можливості населення сільських територій у розвитку, знижує рівень зацікавленості у результатах праці.

7. Низький рівень кадрового потенціалу. Існує низька зацікавленість працівників у розвитку виробництва. Низький освітній рівень працівників. Низький рівень матеріальної мотивації.

Комплексний вплив вказаних економічних чинників формує системні обмеження розвитку агросфери регіону. Пропонований набір індикаторів може стати базисом економічного моніторингу й контролю, що дозволить сформулювати систему заходів щодо подолання негативного впливу факторів.

Теперішній стан інформаційної підсистеми управління розвитком агросфери економіки регіону є незадовільним й стримує прогресивний розвиток. Відчувається відокремленість інформаційних ресурсів, диспропорції та викривлення інформації при характеристиці стану агросфери регіону та адміністративних районів. Основними напрямками удосконалення інформаційної підсистеми управління розвитком агросфери регіону є такі:

1. Створення галузевої регіональної інформаційної платформи, яка забезпечить постійний моніторинг й контроль показників стану агросфери регіону й адміністративних районів, надасть змогу знизити витрати ресурсів для пошуку, збирання й обробки інформації для формулювання управлінських рішень.

2. Ведення регіональної статистики щодо результатів діяльності аграрних підприємств й організацій, зокрема малого бізнесу, що дозволить керівним структурам застосувати цю інформацію для більш детального аналізу й оцінки стану аграрної економіки.

3. Опрацювання та трансформування первинної інформації аграрних підприємств й організацій при здійсненні статистичних досліджень, зокрема виявлення трендів розвитку агросфери регіону, оцінка впливу факторів, прогнози розрахунки, надасть можливість оцінити реальність програмних критеріїв й скорегувати управлінські рішення.

З метою покращення інформаційно-аналітичної підсистеми ефективного управління розвитком агросфери регіону й адміністративних районів необхідно визначити механізми взаємодії регіональних органів влади та місцевого самоврядування, державної служби статистики, освітніх та наукових установ. Алгоритм управління розвитком агросфери регіону повинен ґрунтуватися на принципах міжвідомчої взаємодії та змістити логічну й зрозумілу послідовність процедур формування й обґрунтування управлінських рішень (рис. 2). Органи влади регіону повинні ініціювати організацію процесу розвитку, служба статистики відповідати за інформаційне забезпечення, а наукові та освітні установи - за методологічно-методичне забезпечення процесу.

Інформаційна підсистема прийняття рішень включає використання статистичної інформації, її поетапне системне опрацювання із використанням сучасних методів із метою виключення можливості перекручення інформації та порушення конфіденційності. У процесі здійснення статистичних досліджень стану виконання регіональних програм їх результати також застосовуються для інформаційного супроводження. Джерелами необхідної інформації можуть виступати

також інформаційні ресурси міністерств та відомств [5].

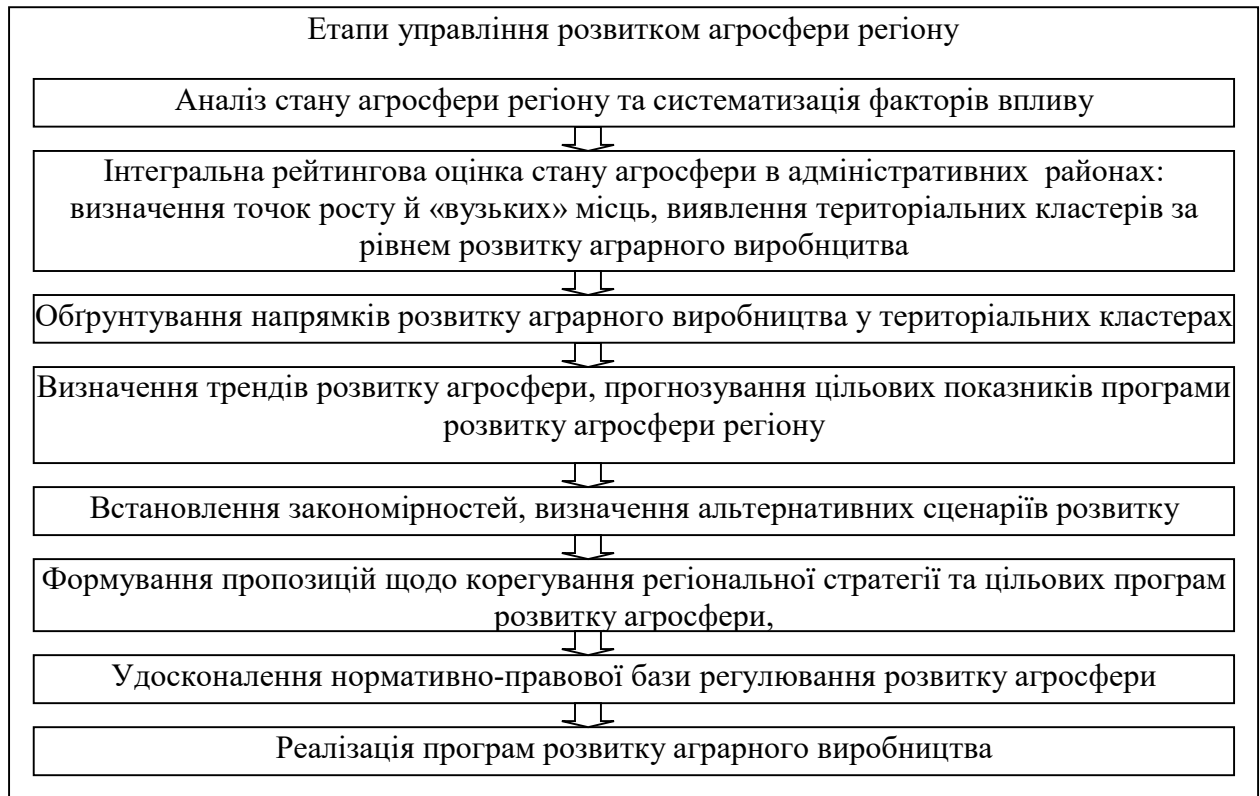

Рис. 2. Алгоритм управління розвитком агросфери регіону

Органи регіональної влади та місцевого самоврядування не володіють інструментами прямого впливу на рішення аграрних підприємств й організацій щодо здійснення ними господарських операцій. Тому управління розвитком агросфери регіону й адміністративних районів у рамках застосування програмно-цільового підходу реалізується через відповідне інституційне середовище, основою якого нормативно-правове забезпечення.

Точками економічного росту агросфери регіону є адміністративні райони – лідери за розвитком агросфери. Групування адміністративних районів Одеської у територіальні кластери за рівнем розвитку агросфери показано у таблиці. Це дає змогу встановити пріоритетні напрямки розвитку для кожного територіального кластеру.

Кластерний аналіз повинен проводитися за комплексом оціночних індикаторів, для яких слід встановити норми по середніх величинах та граничні показники відхилення [7]. До складу першого кластера просторово увійшли переважно приміські райони м. Одеси, до складу другого – райони, розташовані у північній частині, до складу третього кластера – південно-західні райони області.

Адміністративні райони, включені у склад першого кластеру, характеризуються рівнем розвитку агросфери вищим за середній. Напрямок їх подальшого розвитку є удосконалення й модернізація аграрного виробництва, створення економічних кластерів, стратегічних альянсів тощо. Для адміністративних районів приміської зони обласного центру важливо робити наголос на продукції, що виробляється у фермерських господарствах та особистих підсобних господарствах населення, яка особливо користується попитом у великих містах. Слід всебічно сприяти розвитку споживчої кооперації, як важливої посередницької ланки між виробником і споживачем.

Склад просторових кластерів адміністративних районів Одеської області

Територіальні кластери, рівень розвитку агросфери	Характеристика територіального кластера	Адміністративні райони, що входять у кластер
I кластер Рівень вищий за середній рівень	Великотоварне зернове виробництво, вищий за середній рівень оплати праці, висока фондозабезпеченість, ефективність аграрного виробництва, концентрація тваринництва	Березівський, Комінтерновський, Іванівський, Раздільнянський, Білявський, Овідіопольський
II кластер Середній рівень	Значні обсяги й темпи росту виробництва зернових й олійних культур	Великомихайлівський, Ширяївський, Миколаївський, Фрунзівський, Красноокнянський, Анан'ївський, Любашівський, Котовський, Балтський, Савранський, Кодимський
II кластер Рівень нижчий за середній	Розвинене рослинництво (зернові) у аграрних підприємствах й фермерських господарствах, розвинене тваринництво й садівництво у особистих підсобних господарствах населення	Білгород-Дністровський, Саратовський, Татарбунарський, Тарутинський, Арцизький, Кілійський, Белградський, Ізмаїльський, Ренійський

Адміністративні райони, що увійшли до другого кластеру, характеризуються середнім рівнем розвитку агросфери. Їх типовою ознакою є значні обсяги зернового виробництва у перерахунку на душу населення. У цьому кластері вища частка прибуткових аграрних підприємств й організацій, зростають обсяги виробництва зернових та олійних культур. Перспективними напрямками розвитку цих районів є стимулювання розвитку галузей тваринництва, як у аграрних підприємствах, так і у господарствах населення, а також створення переробних виробництв.

Адміністративні райони третього кластера характеризуються нижчим рівнем розвитку аграрного виробництва. Тут необхідне технічне переозброєння агросфери через високий рівень зносу основних виробничих фондів, поширення сучасних технологій виробництва аграрної продукції, у тому числі - маловідходних, нарощування поголів'я сільськогосподарських тварин, стимулювання розвитку галузей тваринництва у особистих підсобних господарствах населення.

Визначення перспективних напрямків розвитку агросфери регіону слід здійснювати за трендовими залежностями розвитку із урахуванням впливу ключових факторів. Узагальнюючою характеристикою тут виступає прогноз індексу обсягу аграрного виробництва [9].

Визначення основних факторів, що зумовлюють значення індексу обсягу виробництва аграрної продукції доцільно здійснювати на основі побудови кореляційно-регресійних залежностей. Зокрема, слід звернути увагу на такі показники, як: частка використання ріллі, забезпеченість трудовими ресурсами (чисельність сільського населення, освіта, вік, рівень оплати праці й ін.), забезпеченість матеріальними ресурсами (добривами, технікою, рівень зносу основних фондів, обсяги прямих інвестицій), структура аграрного виробництва (галузева структура рослинництва й тваринництва, структура виробництва по категоріях виробників).

Найбільший вплив на значення індексу обсягу виробництва аграрної продукції у Одеському регіону здійснює стан розвитку зернової галузі. При здійсненні прогнозних розрахунків щодо стану агросфери Одеської області й визначенні конкретних напрямків подальшого розвитку регіонального аграрного виробництва слід враховувати визначені найбільш важливі керовані фактори, що багато в чому визначають врожайність зернових культур (наприклад, обсяги внесення добрив) та динаміку обсягу виробництва аграрної продукції (питома вага посівів у ріллі).

У середньому по адміністративних районах Одеської області у

господарствах всіх категорій відзначається диференціація врожайності зернових культур на 35%, яка зумовлена, переважно, різними обсягами внесення мінеральних добрив. Диференціація показників динаміки обсягу виробництва аграрної продукції (більше ніж на 50%) зумовлюється зміною частки посівів у ріллі у аграрних підприємствах.

Моніторинг й контроль розвитку агросфери має включати комплекс методичних інструментів: комплексний системний аналіз стану агросфери регіону [3,4,5,6,8,10] аналіз й оцінку рівня розвитку аграрного виробництва в регіоні й адміністративних районах («точки росту» й «вузькі місця»), системну діагностику (виявлення факторів впливу, визначення динаміки та прогнозування розвитку), необхідний для розробки, обґрунтування та ухвалення управлінських рішень із реалізації програм розвитку агросфери регіону й адміністративних районів. Децентралізація влади [11,12,13], яка нині реалізується в Україні й передбачає збільшення керуючих повноважень регіональних органів влади та місцевого самоврядування й адміністративне реформування самої системи державного устрою, ведуть до зростання ролі органів влади регіонів та підвищення рівня їх відповідальності за результати їх діяльності.

Висновки. Ефективне управління розвитком інвестиційної діяльності у агросфері регіону вимагає укрупнення та узагальнення окремих індикаторів, що характеризують агросферу у регіонах та районах, у вигляді результуючих індикаторів. Формування узагальнюючої оцінки відбувається зазвичай шляхом отримання рейтингового показника, який дає змогу оцінювати інвестиційний процес у агросфері у різних аспектах та дозволяє здійснити порівняльне оцінювання регіонів та районів.

Склад конкретних оціночних індикаторів, які характеризують різні аспекти розвитку агросфери, може варіюватися залежно від завдань дослідження. Основними вимогами до відбору індикаторів є комплексність, системність та інформативність результату.

Вага індикатора вказує на ступінь його впливу на результуючу оцінку стану агросфери регіону чи району. Доволі розповсюдженим є практика визначення ваги індикатора а допомогою експертних методів або ігнорування вагових показників. У зв'язку із цим, доцільно як вагові коефіцієнти використовувати коефіцієнти кореляції рангів Спірмена за кожним вихідним індикатором із індексом обсягу виробництва аграрної продукції. Щільність зв'язку (кореляція) між рангами цих критеріїв вказує на значення вагового показника, що дозволяє точніше оцінити стан агросфери регіону.

Бібліографічний список.

1. Лещук Г.В. Методики оцінки ефективності інвестиційних проектів / Г.В. Лещук // Економічний простір. – 2009. – №23/9. – С. 26–34.
2. Резнік Н.П. Організаційно-економічний механізм інвестування АПК : монографія / Н.П. Резнік: Умань. – Сочінський, 2011. – 315 с.
3. Саблук П.Т. Основні напрями удосконалення державної аграрної політики в Україні / П.Т. Саблук, Ю.Я. Лузан // Економіка АПК. – 2011. – №5. – С. 3–16.
4. Пономарьова М.С. Аналіз ефективності виробництва сільськогосподарських підприємств / М.С. Пономарьова, Н.Ю. Муха // Вісник ХНАУ. Серія “Економічні науки”. - 2015. - № 5. С. 123 - 129. - 299 с
5. Лагодієнко В.В. Напрями управління інвестиційними та інноваційними процесами в АПК / В.В. Лагодієнко // Таврійський науковий вісник: [зб. наук. праць ХДАУ]. – Херсон: Айлант. – 2006. – Вип.46. – С. 151-155.
6. Пономарьова М.С. Економічні та правові важелі підприємництва як складника ефективного розвитку агробізнесу / М.С. Пономарьова, Л.В. Шовкун, О.М. Савельєва // Вісник ХНАУ. Серія “Економічні науки”. - 2015. - № 1. С. 227-236. - 257 с.
7. Ужва А. М. Кластеризація як ефективний інструмент управління розвитком регіонального аграрного бізнесу // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2016. Випуск 19, частина 2. С. 110–113.
8. Пономарьова М.С. Конкурентостійкість сільськогосподарських підприємств як запорука стратегічного економічного розвитку / М.С. Пономарьова // Вісник ХНАУ. Серія “Економічні науки”. - 2016. - № 1. С. 285 - 295. - 398 с.
9. Лагодієнко В.В. Концептуальна модель розвитку регіонального агропромислового виробництва / В.В. Лагодієнко // Глобальні та національні проблеми економіки. –2015. –№ 8. – С. 1259-1262.
10. Пономарьова М.С. Умови регулювання вертикально інтегрованих підприємницьких структур агробізнесу: макро-, мезо-, мікро-рівні / М.С. Пономарьова, О.В. Аксьонова // Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки» : зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2019. – №3. – С. 391-401
11. Стегней М.І., Іртищева І.О., Бошинда І.М. Організаційно-економічні засади розвитку малого бізнесу Карпатського району// Вісник ХНАУ ім.В.В. Докучаєва. Серія " Економічні науки" : зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. - Харків : ХНАУ, 2019. - № 1. - С. 261.

12. Судомир С.М. Формування результативної системи управління ризиками соціально-економічних систем // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія „Економічні науки”- 2018 - № 1. - С. 149.

13. Іртищева І.О. Інституційне забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів в умовах децентралізації / І.О. Іртищева [та ін.] // Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки» : зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2019. – №3. – С. 173-183

14. Пономарьова М.С. Основні соціально-економічні та екологічні проблеми розвитку села і сільських територій / М.С. Пономарьова, Н.В. Вовк // Міжнародна науково-практичній конференції економічні, соціальні та екологічні проблеми розвитку агропродовольчої сфери. -Х.: 19 лютого 2016 р. С. 227-229. - 348 с.

Турленко Н.В. Индикаторы развития региональной агросферы в управлении развитием ее инвестиционной деятельности. В статье обоснованы аспекты к определению влияния индикаторов развития региональной агросферы и их роли в управлении инвестиционной деятельностью. Эффективное управление развитием инвестиционной деятельности в агросферы региона требует укрупнения и обобщения отдельных индикаторов, характеризующих агросферу в регионах и районах, в виде результирующих индикаторов. Формирование обобщающей оценки происходит обычно путем получения рейтингового показателя, который позволяет оценивать инвестиционный процесс в агросфере в различных аспектах и позволяет осуществить сравнительную оценку регионов и районов. Состав конкретных оценочных индикаторов, характеризующих различные аспекты развития агросферы, может варьироваться в зависимости от задач исследования. Предложен методический подход к интегральной рейтинговой оценки агросферы в административных районах области, основанный на определении отклонений отдельных значений индикаторов, от эталонных (гипотетических или реально достигнутых высоких значений), которые всесторонне характеризуют состояние развития агросферы в административных районах.

Ключевые слова: индикаторы развития, структурные трансформации, привлечения инвестиций, агросфера региона, сельскохозяйственное производство, региональное развитие.

Turlenko N. Indicators of regional agrosphere development in managing the development of its investment activity. The article substantiates

aspects to determine the influence of indicators of the development of the regional agrosphere and their role in the management of investment activities. Effective management of the development of investment activities in the agrosphere of the region requires the consolidation and generalization of individual indicators characterizing the agro-sphere in the regions and regions, in the form of result indicators. Generalizing the assessment is usually done by obtaining a rating that allows you to evaluate the investment process in the agro-sphere in various aspects and allows a comparative assessment of regions and regions. The composition of specific evaluation indicators that characterize different aspects of agrosphere development may vary depending on the objectives of the study.

A methodological approach to the integrated rating of the agrosphere in the administrative districts of the region is proposed, based on the determination of deviations of individual values of the indicators from the reference (hypothetical or realistically achieved highest values), which comprehensively characterize the state of development of the agrosphere in the administrative areas.

Monitoring and control of the development of the agrosphere should include a set of methodological tools: comprehensive system analysis of the state of the agrosphere in the region, analysis and assessment of the level of development of agricultural production in the region and administrative areas ("growth points" and "bottlenecks"), system diagnostics (identification of factors of influence, determination dynamics and forecasting of development), necessary for the development, substantiation and decision-making of management decisions on the implementation of agrosphere development programs in the region and administrative regions.

The largest influence on the value of the agricultural production volume index in the Odessa region is due to the state of development of the grain industry. When making predictive calculations on the state of the agrosphere in the Odessa region and determining specific directions for the further development of regional agricultural production should take into account the most important managed factors, which largely determine the yield of cereals and the dynamics of agricultural production volume crops in arable land).

Keywords: development indicators, structural transformations, investment attraction, agrosphere of the region, agricultural production, regional development.

Стаття надійшла до редакції: 15.09.2019 р.